

Íslenskir staðlar

Gervigreind og staðlagerð

Yfirlit yfir staðla, lausnir og þróun

Efnisyfirlit

- 1. OSD, SMART og AI Act
- 2. ISO/IEC JTC 1/SC 42 áherslur
- 3. ISO/IEC 42001 vs ISO 9001
- 4. Kröfur í ISO/IEC 42001
- 5. AI lausnir staðlasamtaka
- 6. IEC White Label
- 7. Lausn Standard Norge

OSD – Online Standards Development

- Stafræn staðlagerð hjá ISO og IEC
 - Hætta að vinna með word og pdf
- XML-undirstaða, gagnsæi og samvinna
 - Staðlagerð þrífst á athugasemdum frá sérfræðingum – verður einfaldara
 - Stöðluð framsetning á efnisatriðum s.s. kröfum
- Vellæsileg skjöl og hraðari þróun
- OSD í notkun hjá evrópsku staðlasamtökunum CEN-CENELEC

SMART og AI í staðlaheimum

- Snjallir staðlar: stafrænir og sjálfvirkir
- AI hjálpar við greiningu, samræmi og þróun
- Dæmi: IEC stafrænir staðlar, IEEE þekkingarvél
 - Auðveldar að fletta upp í stöðlum og vinna með þá s.s. Rekja tilvísanir milli staðla, finna kröfur t.d. í mörgum stöðlum eigi það við
 - Unnið á fullu í að koma þessu á
 - Lausnir gerðar aðgengilegar fyrir þjóðarnefndir

Staðlar og AI Act ESB

- AI Act fyrsta samhæfða löggjöfin um gervigreind
 - Til ópurftar að margra mati en hún er staðreynd
 - Tekur gildi á Íslandi
- AI Act krefst samhæfðra staðla
 - Samkvæmt staðlabeiðni Evrópusambandsins til **CEN-CENELEC** vegna innleiðingar **AI Act** er verið að þróa **um 20–25 staðla** í fyrstu lotu. Þeir skiptast í:
 - **Grunnstaðla** (t.d. hugtök og rammar: EN ISO/IEC 22989, EN ISO/IEC 23053)
 - **Áhættustjórnun og traust** (AI Risk Management, AI Trustworthiness Framework)
 - **Stjórnunarkerfi fyrir AI** (AI Quality Management System)
 - **Samræmismat** (AI Conformity Assessment)
 - **Sérhæfða staðla** fyrir gagnasett, hlutdrægni, tölvusjón, netöryggi, rekjanleika og NLP.
[\[cencenelec.eu\]](https://cencenelec.eu), [\[jtc21.eu\]](https://jtc21.eu)
- Þetta er stærsta samræmda staðlagerðarverkefni í Evrópu fyrir gervigreind hingað til, og fleiri staðlar gætu bæst við síðar til að ná yfir allar kröfur AI Act.
- CEN-CENELEC JTC 21 þróa staðla fyrir áhættustjórnun, gagnsæi o.fl.
- Staðlar veita forsendu samræmis við lög

ISO/IEC JTC 1/SC 42 AI

- Grunnstaðlar: hugtök og rammur
- Gagnastaðlar: gæði, hlutdrægni
- Áreiðanleiki: öryggi, gagnsæi, ábyrgð
- Notkunartilvik og reiknifræðileg nálgun
- Tengist AI Act með ISO/IEC 42001

ISO/IEC 42001 vs ISO 9001

- ISO 42001: ábyrg AI, áhættustýring, gagnsæi
- ISO 9001: gæði, stöðugleiki, viðskiptavinamiðun
- Báðir byggðir á Annex SL – auðvelt að samþætta

Kröfur í ISO/IEC 42001

- Kaflar 4–10: samhengi, forysta, áætlanagerð, rekstur
- Viðauki A: stýringar fyrir gagnsæi, hlutdrægni, ábyrgð
- Stjórnun á líftíma AI-kerfa
- Vottanlegur staðall fyrir ábyrg AI

Vandi ÍST

- Dýrt að gera eigin lausnir í samhengi við rekstrartekjur ÍST – úti úr myndinni
- Ákall um ódýrt/ókeypis aðgengi að mörgum stöðlum
 - Okkar kerfi ráða ekki við það sem stendur
 - Hvaðan eiga tekjurnar að koma
- Erfitt að innleiða í litlum skömmtum þessar lausnir
 - Krefst að XML yfirfærslu allra skjala
- Lausnir fyrir þjóðarstaðla og alþjóðlega staðla fara ekki alveg saman
- CEN-CENELEC ekki nógu kraftmikið til að vera komin með sameiginlega lausn – bíður eftir IEC og ISO lausnum

Hvað er ÍST að gera

- Stofna spegilnefndina SN-21 AI til að taka þátt í staðlagerð JTC 21 vegna AI Act
 - Gefa komment, greiða atkvæði og vita hvað er að gerast
- Skoða lausnir sem geta bæði veitt framúrskarandi þjónustu og fjármagnað staðlastarf á Íslandi
- Þrjár lausnir verið skoðaðar
 - IEC White label
 - Skoða lausn frá Standard Norge
 - Skoða lausn frá GMB – Get more brain

IEC White Label

- Sérniðin snjöll staðlaveita fyrir landsnefndir IEC þ.á.m. ÍST
- Aðgangur að IEC Smart efni
- Leit, samanburður, verkefnastjórnun
- AI-aðstoð og gagnvirk upplifun
- Ekki alveg tilbúin fyrir þjóðarnefndir

Lausn Standard Norge

- Þróuð með Reodor Studios (norskt fyrirtæki)
 - LLM – gefur greind og tungumálaskilning
 - + RAG – tryggir að svör séu rétt og studd gögnum
 - + vektor gagnagrunnur gerir leitina hraða og nákvæma með merkingarlegri nálgun
- Leit, túlkun og samhengi staðla
- Byggð á raunverulegum þörfum notenda

GMB – Get more brain

- Al lausn sem ÍST er að skoða til að geta veitt þjónustu hratt og örugglega.
- Sérstaða – viðskiptalíkan byggir á tekjuskiptingu.